..... **.....**

Kod ucznia ***Suma punktów***

Stopień II

KONKURSU z GEOGRAFII

dla uczniów szkół podstawowych

województwa pomorskiego

rok szkolny 2021/2022

17 grudnia 2021

Temat: Ziemia i człowiek

Instrukcja:

1. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 25 zadań.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie teksty, w których znajdziesz potrzebne informacje.
3. W zadaniach zamkniętych spośród podanych odpowiedzi wybierz jedną właściwą i zakreśl ją znakiem **X.**

Przykład: A B C D

Jeśli przez pomyłkę zakreślisz nieodpowiednią literę, otocz ją kółkiem, po czym zakreśl znakiem **X** właściwą literę.

Przykład: A B C ⊗ D

4. Odpowiedzi w zadaniach otwartych wpisz w wyznaczone miejsca pod treścią zadań.
5. Gdy popełnisz błąd w zadaniach otwartych, przekreśl złą odpowiedź i obok napisz poprawną.
6. Do udzielania odpowiedzi używaj czarnego lub niebieskiego długopisu albo atramentu.
7. Nie używaj korektora.

Na rozwiązanie zadań masz 90 minut.

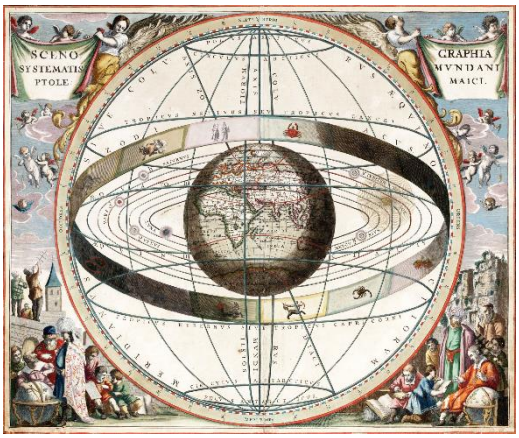
Życzę powodzenia

Ewa Maria Tuz

Nr zadania	Liczba pkt	Otrzymane pkt
1.	0 – 1	
2.	0 – 4	
3.	0 – 1	
4.	0 – 1	
5.	0 – 6	
6.	0 – 1	
7.	0 – 4	
8.	0 – 1	
9.	0 – 2	
10.	0 – 1	
11.	0 – 1	
12.	0 – 1	
13.	0 – 10	
14.	0 – 1	
15.	0 – 4	
16.	0 - 4	
17.	0 – 3	
18.	0 – 1	
19.	0 – 4	
20.	0 – 10	
21.	0 – 2	
22.	0 – 1	
23.	0 – 5	
24.	0 – 4	
25.	0 – 7	
Razem	80	

Zadanie 1 **(0 – 1 pkt)**

Zamieszczony obok rysunek przedstawia położenie Ziemi w środku Wszechświata oraz Słońce i inne planety krążące wokół niej.
Jaką nazwę ma teoria zakładająca, że Ziemia jest w centrum Wszechświata? (zaznacz poprawną odpowiedź)

A. Teoria Arystotelesa,
B. Teoria geocentryczna,
C. Teoria heliocentryczna.
D. Teoria centrum Wszechświata,

Zadanie 2 **(0 - 4 pkt)**
Dopisz literę P obok poniższych zdań, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli jest fałszywe.

Ludzie zawsze wiedzieli, że Ziemia ma kształt zbliżony do kuli.	
Potwierdzeniem kulistości Ziemi jest cień Ziemi podczas zaćmienia Księżyca.	
Zaćmienie Słońca jest dowodem na kulistość Ziemi.	
Model Ziemi to geoida.	

Zadanie 3 (0 – 1 pkt)

Odległość w linii prostej między dwiema miejscowościami wynosi 37 km. Wybierz skalę mapy, w której odcinek odpowiadający tej odległości ma największą długość (zaznacz poprawną odpowiedź).

A. 1 cm – 1,5 km,
B. 1 cm – 2 km,
C. 1: 1000 000,
D. 1 : 250 000.

Zadanie 4 **(0 – 1 pkt)**

Na mapie w skali 1: 600 000 narysowano kwadrat o boku 3 cm. Jaką powierzchnię zajmuje ten kwadrat w terenie? (zaznacz poprawną odpowiedź)

A. 18 km^2,
B. 180 km^2
C. 303 km^2
D. 324 km^2

Zadanie 5 **(0 - 6 pkt)**

Dopisz literę P obok poniższych zdań, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli jest fałszywe.

Ziemia wokół własnej osi obraca się z prędkością kątową 60^0 w ciągu 4 godzin.	
Zjawisko przejścia dnia w noc jest następstwem ruchu obiegowego Ziemi.	
Zmiana wysokości Słońca nad widnokręgiem **w** ciągu roku jest następstwem ruchu obrotowego Ziemi.	
Czas uniwersalny jest to słoneczny czas południka przechodzącego przez środek strefy czasowej.	
17 grudnia dzień jest dłuższy w Sao Paulo niż w Gdańsku.	
Latem na Przełęczy Użockiej dzień jest krótszy niż w Jastrzębiej Górze, co wynika z położenia Przełęczy Użockiej w niższych szerokościach geograficznych.	

Zadanie 6 **(0 – 1 pkt)**

Największą prędkość liniową w ruchu obrotowym Ziemi ma punkt położony na: (zaznacz poprawną odpowiedź)

A. kole podbiegunowym północnym i południowym,
B. biegunie południowym i północnym,
C. zwrotniku Raka i Koziorożca,
D. równiku.

Zadanie 7 **(0 - 4 pkt)**

Dopisz literę P obok poniższych zdań, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli jest fałszywe.

W podbiegunowych strefach oświetlenia Ziemi występuje dzień i noc polarna.	
Międzyzwrotnikowa strefa oświetlenia Ziemi to najcieplejsza strefa.	
W podbiegunowej strefie oświetlenia Ziemi na półkuli północnej wahania temperatury powietrza w ciągu roku są nieznaczne.	
W międzyzwrotnikowej strefie oświetlenia Ziemi wahania temperatury powietrza w ciągu doby są nieznaczne.	

Zadanie 8 **(0 – 1 pkt)**

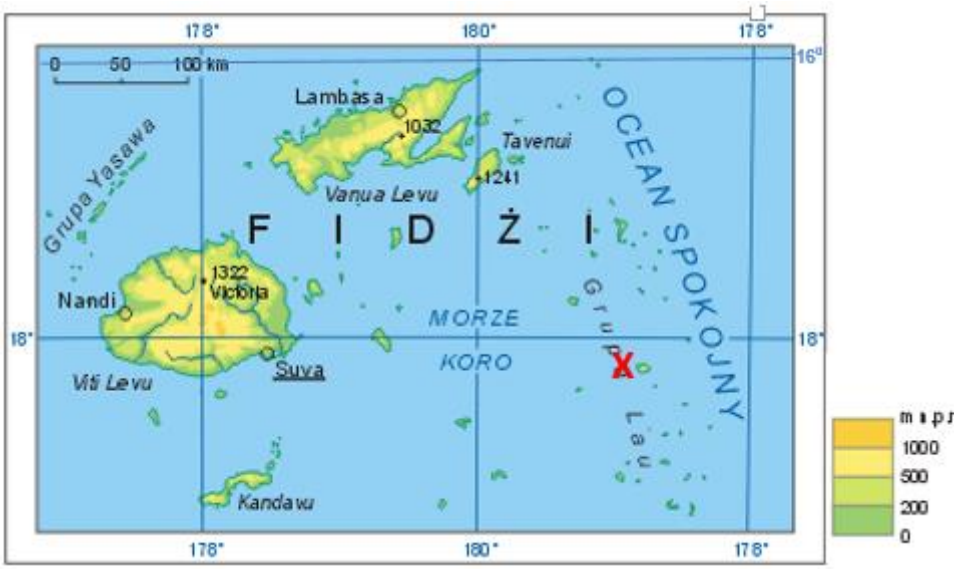
Podczas letnich wakacji turysta zatrzymał się w punkcie o współrzędnych geograficznych 45^0 S oraz 75^0 W, następnie przesunął się o 36^0 na północ oraz 15^0 na wschód i dotarł do drugiego punktu. Zapisz poniżej współrzędne geograficzne drugiego punktu.

Odpowiedź: szerokość geograficzna ……, długość geograficzna ……

Zadanie 9 **(0 – 2 pkt)**

Popraw podane współrzędne geograficzne wyspy położonej w archipelagu Fidżi, oznaczonej znakiem **X** na mapie. Wykreśl błędne dane w poniższej tabelce i w dolną kratkę wpisz właściwe.

18 ^{0}	25’	N	182^0	0’	W

Zadanie 10 **(0 – 1 pkt)**

Najbardziej na południe wysunięty jest: (zaznacz poprawną odpowiedź)

- **A. Ocean Indyjski,**
- **B. Ocean Spokojny,**
- **C. Ocean Arktyczny,**
- **D. Ocean Atlantycki,**
- **E. Ocean Antarktyczny.**

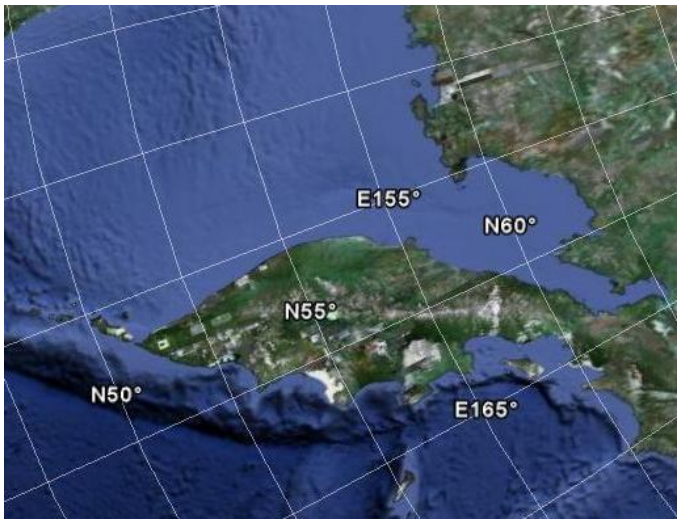
Zadanie 11 **(0 – 1 pkt)**

Który z wymienionych półwyspów Ameryki Północnej od zachodu otoczony jest wodami Zatoki Hudsona? (zaznacz poprawną odpowiedź)

A. Nowa Szkocja,
B. Cumberland,
C. Boothia,
D. Ungava.

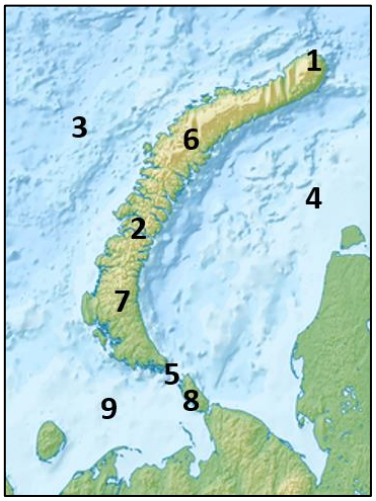
Zadanie 12 **(0 – 1 pkt)**

Rozpoznaj półwysep na zamieszczonej obok mapie i zaznacz poprawną jego nazwę.
Mapa może być obrócona i nie jest zorientowana

A. Płw. Malajski
B. Płw. Kamczatka
C. Płw. Kalifornijski
D. Płw. Alaska.

Zadanie 13 **(0 – 10 pkt)**

Polecenie 1 i 2 wykonaj na podstawie mapy, zamieszczonej obok, przedstawiającej grupę wysp na Oceanie Arktycznym.

1. Zapisz poniżej nazwę tej grupy wysp.

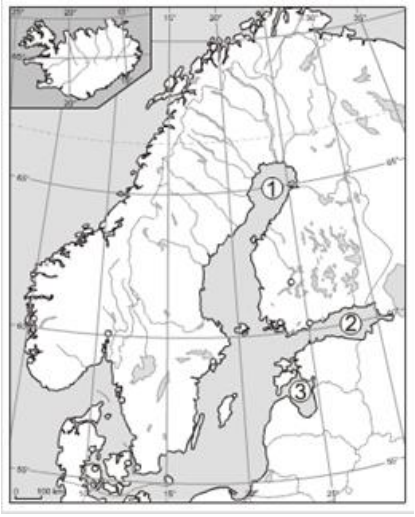
Nazwa grupy wysp ……

2. Uzupełnij tabelę wpisując poprawne nazwy obiektów geograficznych oznaczonych numerami od 1 do 9 na tej mapie.

Nazwy obiektów geograficznych morza/zatoki, cieśniny, wyspy, przylądek):
Jamał, Wajgacz, Północna, Flissingski (Żelanija), Południowa, Karskie Wrota, Karskie, Jugorski Szar, Barentsa, Matoczkin Szar, Peczorskie,

Numer przyporządkowania na mapie	Nazwa morza, zatoki	Nazwa cieśniny	Nazwa przylądka	Nazwa wyspy
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				

Zadanie 14 **(0 – 1 pkt)**

Na zamieszczonej obok mapie cyframi od 1 do 3 zaznaczono zatoki Morza Bałtyckiego. Który zestaw zawiera prawidłowe uporządkowanie tych zatok (zaznacz poprawną odpowiedź)?

A. Zatoka Botnicka, Zatoka Fińska, Zatoka Ryska,
B. Zatoka Fińska, Zatoka Botnicka, Zatoka Ryska,
C. Zatoka Ryska, Zatoka Fińska, Zatoka Botnicka,
D. Zatoka Botnicka, Zatoka Ryska, Zatoka Fińska.

Zadanie 15 **(0 – 4 pkt)**

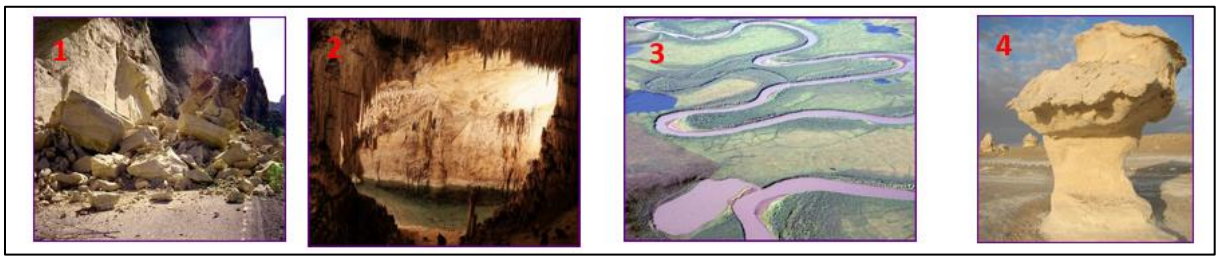
Wybierz i przyporządkuj geograficzne czynniki kształtujące klimat (oznaczone od 1 do 4) wywołanym przez nie konsekwencjom (oznaczonymi od A do E)

1. położenie na określonej szerokości geograficznej,	A. ochładza i osusza klimat lub podnosi temperaturę i zwiększa ilość opadów,
2. prądy morskie,	B. powoduje spadek ciśnienia atmosferycznego i temperatury powietrza oraz wzrost rocznej sumy opadów, a od pewnej wysokości n.p.m. opady maleją, a nawet zanikają,
3. ukształtowanie powierzchni Ziemi,	C. wpływa na kierunek wiatru, stanowi barierę dla oceanicznych mas powietrza,
4. wysokość nad poziom morza,	D. powoduje strefowe zróżnicowanie ciśnienia atmosferycznego i temperatury powietrza,
	E. zakłóca strefowy rozkład temperatur powietrza, ciśnienia atmosferycznego i opadów atmosferycznych na skutek różnicy w nagrzewaniu się i oddawaniu ciepła.

1- ……., 2 - ……., 3 - ……., 4 - ……..,

Zadanie 16 **0 – 4 pkt.**

Poniższe zdjęcia (od 1 do 4) przedstawiają formy geomorfologiczne powstałe wskutek działania różnorakich procesów. Przyporządkuj wymienionym poniżej procesom (oznaczonym literami od A do F) powstałe wskutek ich działania formy geomorfologiczne. (niektóre procesy nie są zilustrowane)

A. wietrzenie mrozowe,
B. ruchy masowe,
C. erozja boczna,
D. krasowienie,
E. deflacja,
F. korazja.

A. ……., B. ……., C. ……., D. …….,E. ……., F. …….,

Zadanie 17 **(0 – 3 pkt)Polecenia**

od 1 do 3 wykonaj na podstawie zamieszczonego obok zdjęcia.

1. **Zamieszczone obok zdjęcie przedstawia jedną z form powstałych wskutek działalności rzeźbotwórczych wód płynących. Zapisz poniżej nazwę tej formy.**

Nazwa formy ……

2. **Zapisz poniżej nazwę rzeki, dla której charakterystyczna jest ta forma**

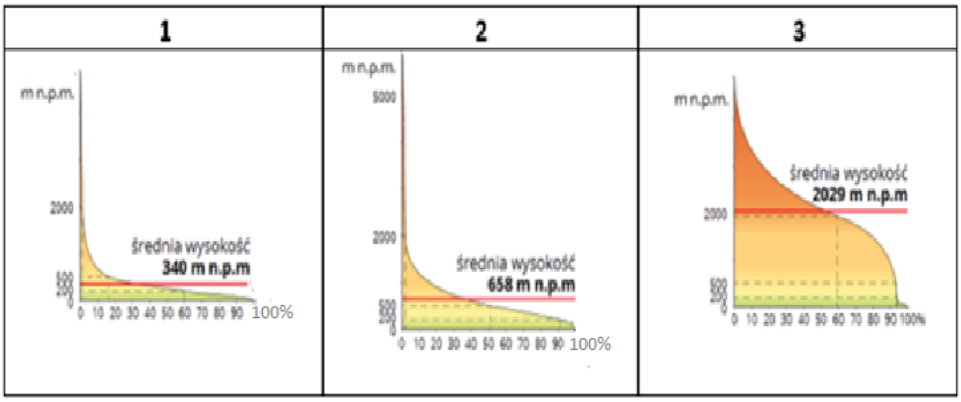
Nazwa rzeki …….

3. **Takie formy powstają: (zaznacz poprawną odpowiedź)**

A. na wybrzeżach mórz o licznych i głębokich zatokach,
B. na wybrzeżach mórz o małym falowaniu i pływach,
C. tylko, gdy rzeka uchodzi do płytkich mórz i zatok,
D. na wybrzeżach mórz o silnych prądach morskich.

Zadanie 18 **(0 – 1 pkt)**

Poniższe wykresy przedstawiają krzywe hipsograficzne trzech kontynentów. Zaznacz odpowiedź właściwie przypisując numer krzywej do kontynentu.

A. 1-Australia, 2-Afryka, 3-Antarktyda
B. 1-Afryka, 2-Antarktyda, 3-Australia
C. 1-Antarktyda, 2-Australia, 3-Afryka

Zadanie 19 **(0 - 4 pkt)**

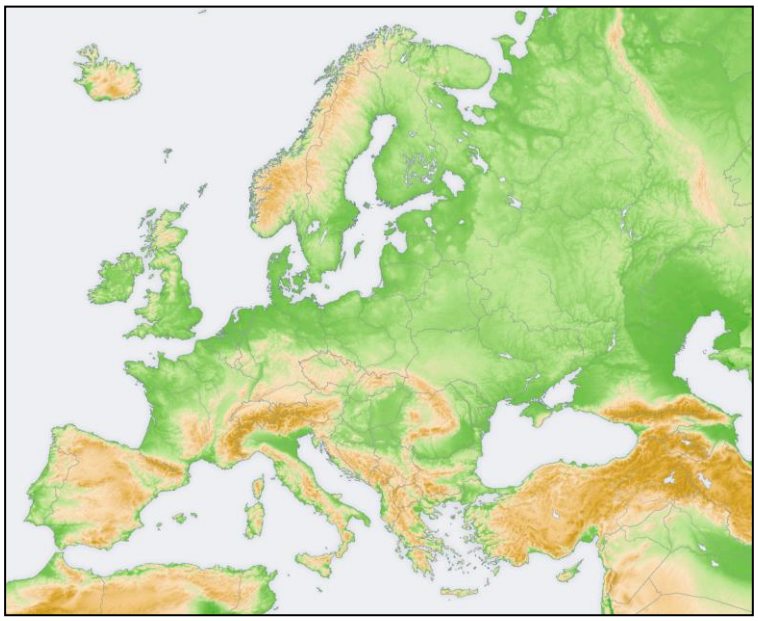
Dopisz literę P obok poniższych zdań, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli jest fałszywe.

Monsuny występują tylko w południowej i południowo-wschodniej Azji.	
Na obszarach górskich na Ziemi występuje klimat górski, w którym wraz ze wzrostem wysokości następuje spadek temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych, w wysokich górach od pewnej wysokości n.p.m. opady maleją, a nawet zanikają.	
Strefa klimatów okołobiegunowych charakteryzuje się średnią roczną temperaturą poniżej 0^0 oraz dużymi rocznymi amplitudami temperaturami powietrza nawet powyżej 30^0C.	
W strefie klimatów podrównikowych i równikowych opady atmosferyczne osiągają najwyższe wartości przy zenitalnym położeniu Słońca oraz wyznaczają pory roku.	

Zadanie 20 **(0 – 10 pkt.)**

Wpisz poprawne odpowiedzi w zadaniach 1 i 2 na podstawie poniższej mapy.

!. Uzupełnij zdania odpowiednimi nazwami gór na podstawie poniższej mapy Europy.

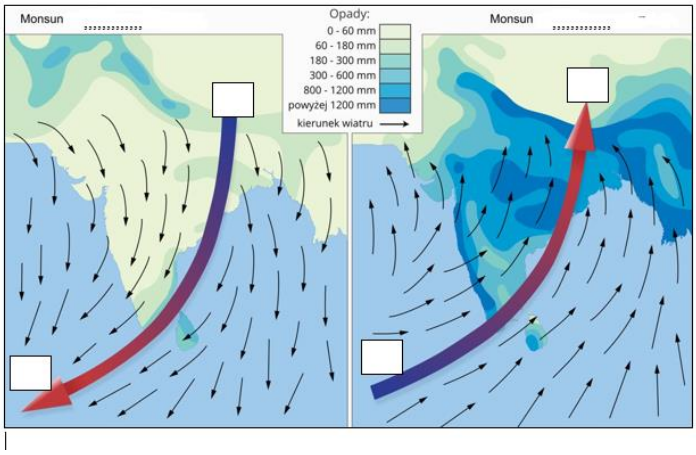
- Pasmo gór ……. stanowi fragment umownej granicy między Europą i Azją.
- Grzbiet pasma …… tworzy granicę francusko – hiszpańską.
- Góry …….. są położone w Szkocji, należą do najstarszych gór Europy, leżą na południe od gór, którym fałdowanie zawdzięcza swoja nazwę.
- W górach …….. ma swoje źródła druga, pod względem długości, rzeka w Europie.
- Zalane przez morze doliny gór …….. stanowią dziś wybrzeże dalmatyńskie.

2. Uszereguj nazwy łańcuchów górskich w kolejności z **W** na **E**.

1. Betyckie
2. Dynarskie
3. Skandynawskie
4. Rodopy
5. Wogezy

Zadanie 21 **(0 – 2 pkt)**

Zamieszczony obok schemat przedstawia cyrkulację monsunową. Uzupełnij wpisując poprawnie Niż (N), Wyż (W), letni, zimowy na schemacie.

Zadanie 22 **(0 – 1 pkt)**

Klimat śródziemnomorski charakteryzuje się: (zaznacz poprawną odpowiedź)

A. łagodna suchą zimą i wilgotnym upalnym latem,
B. dużymi dobowymi amplitudami temperatury powietrza,
C. maksimum opadów atmosferycznych w chłodnej porze roku,
D. średnią miesięczną temperatura powietrza powyżej 20^0C oraz jedną porą deszczową.

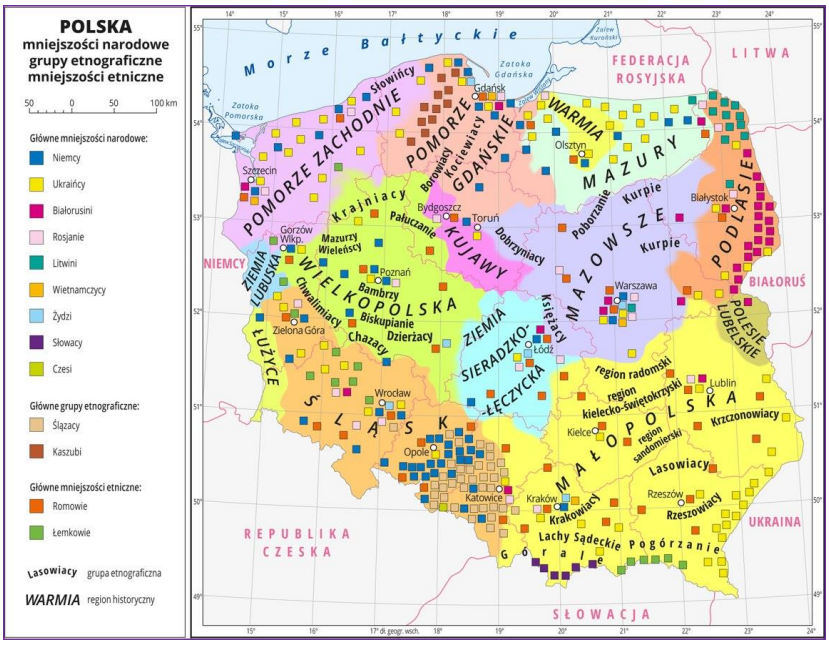
Zadanie 23 **(0 – 5 pkt)**

Podkreśl nazwy tych państw, które są wielonarodowe.

Federacja Rosyjska, Polska, Belgia, Wielka Brytania, Węgry, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Brazylia.

Zadanie 24 **(0 –4 pkt)**

Dopisz literę P obok poniższych zdań, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, jeśli jest fałszywe, na podstawie mapy Polski zamieszczonej poniżej,

Polskę zamieszkują mniejszości narodowe reprezentowane tylko przez Niemców, Ukraińców, Białorusinów i Litwinów.	
Najliczniejszą grupą etnograficzną w województwie pomorskim są Kaszubi.	
Mazurzy Wieleńscy zamieszkują w województwie wielkopolskim.	
Ślązacy są najliczniejszą grupą etnograficzną w Polsce.	

Zadanie 25 **(0 – 7 pkt)**

Rozwiąż logogryf. Litery z wyróżnionej kolumny utworzą dodatkowe hasło.

1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								

1. stolica Czech,
2. stolica Norwegii,
3. stolica Portugalii,
4. największe miasto w Ameryce Południowej,
5. najstarsze i jedno z największych pod względem liczby mieszkańców miasto w Republice Południowej Afryki,
6. stolica Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

hasło …….